

Het kan anders/het moet anders

Algemene beschouwingen 9 november 2023

Raadsleden:

- Jack Cremers
- Lodewijk Duyvendak
- Sacha Vos
- Marion van der Kleij

Voorzitter,

In onze vergadering van 26 oktober hebben we een stevige discussie gevoerd in deze raad naar aanleiding van de ontstane politieke situatie in onze gemeente. PRO Gulpen-Wittem heeft toen moeite gedaan die discussie puur te richten op het gevraagde en niet te zeer vooruit te lopen op de begroting; die staat immers pas vandaag op de agenda.

Toch hebben we daar al aangegeven ons grote zorgen te maken over de nabije toekomst, zowel politiek maar vooral ook over de financiële positie van de gemeente.

Ja, ook wij zijn ons er terdege van bewust dat er weinig geld is, cijfers liegen niet, maar daarom is het des te belangrijker de beschikbare middelen gericht in te zetten. In de begroting lezen wij voortdurend termen als overleg voeren, verbindingen leggen et cetera, zonder dat daarbij duidelijke doelen worden gesteld, dure uren zonder rendement. Helaas een gegeven waar wij na de val van de coalitie PRO-Balans in 2020 tegenaan lopen, maar waaraan nog steeds niets is verbeterd, integendeel: in nietszeggendheid is deze begroting de absolute topper.

Intussen worden er weer verschillende hete hangijzers over de begrotingsbehandeling heen getild; de agenda van december wordt weer vol, maar de plannen voor het Sophianum Nijswiller dateren al van 2020 en de uitwerking lijkt alleen maar verder uit het zicht verdwenen, de inwoners van Nijswiller hebben de hoop al opgegeven. Het CPO Mechelen, die plannen zijn er vanaf 2019, voortvarend in gang gezet door onze voormalige wethouder Guido Houben, daarna een lijdensweg onder zijn respectievelijke opvolgers.

Wonen

Terwijl Wonen toch hét thema is, zowel lokaal als landelijk, lezen wij in de begroting alleen dat de plannen voor Eys in de ijskast zijn gezet.

- *Kunt u uitleggen waarom?*
- *Wat is er gebeurd met het rapport dat gemaakt is over de behoeften van verenigingen in Eys?*
- *De ruimte die er is op het sportcomplex om slimme combinaties te maken?*

Het onderzoek had het begin kunnen zijn van een verfrissende discussie over de mogelijke combinaties van onderwijs, woningbouw en de toekomst van de gemeenschapsvoorzieningen.

- *Wanneer komt u eindelijk met een woningbouwvisie voor onze gemeente?*

In Wijlre, bijvoorbeeld, is een werkgroep van het bewonersnetwerk met diverse voorstellen bij u gekomen voor de invulling van het gebied rond het Van Wachtendonckplein en de voormalige Brand Bierbrouwerij alsmede de verbinding daartussen. Er werden toekomstperspectieven geschetst met de titel De Groene Loper en diverse partners werden betrokken. En toch gebeurde er helemaal niets.

Het steekt de Wielder gemeenschap dit weekend te moeten lezen, in de Gulp & Geul, dat het college kennelijk wél steun geeft aan een particulier plannetje aan de rand van het dorp voor de bouw van zes woningen. U blijft dus postzegels plakken in plaats van structurele keuzes te maken die de bewoners uitzicht biedt op doorstroommogelijkheden in eigen kern.

- *Kunt u tenminste beloven dat de zes nieuw toegevoegde woningen bestemd worden voor inwoners van Wijlre?*

Landbouw

U noemt het belang van de landbouwtransitie maar:

- *Kunt u uitleggen wat bedoeld wordt met op inclusieve wijze werken aan het behoud van ons mooie landschap?*
- *Hoe zien we dat terug in uw beleid?*
- *Wat gaat u concreet doen aan het bevorderen van de biodiversiteit?*

Datzelfde geldt voor het stikstofprobleem:” bekeken wordt of en hoe wij dit oppakken in samenwerking met het middengebied of de regio”, toont geen enkele ambitie; concrete plannen hebben we nodig, geen klef overleg.

- *Kunnen we op dat gebied iets van u verwachten komend jaar?*

Onderwijs en Cultuur

In de paragraaf onderwijs vinden wij ook weinig concrete zaken;

- *Wat gaat er gebeuren om de laaggeletterdheid onder volwassenen te verminderen?*
- *Hoe gaat het verder met het aanbieden van extra taalhelp voor anderstalige leerlingen?*

Pijnlijk is het om wederom te moeten constateren dat cultuur alleen nog in de titel van het hoofdstuk voorkomt;

- *Hoe ziet de wethouder dit schrijnende tekort? Kunnen we tenminste nog iets verwachten op cultureel gebied voor onze jeugd?*

Sociaal Domein

In Programma 6 lezen wij veel ambities van het college, die wij herkennen als een doorlopende lijn uit voorgaande jaren, dus daar kunnen wij het mee eens zijn. Burgerparticipatie komt, ondanks alle goede bedoelingen van de gemeente en inwoners, nog steeds niet goed van de grond. ‘Hoe komt het toch dat niet alle budgetten hiervoor worden gebruikt’, vroeg ook de portefeuillehouder zich af tijdens de commissievergadering.

- *Wat gaat het college doen om burgerparticipatie te stimuleren?*
- *Wordt het dan toch tijd voor een burgerbegroting in onze gemeente?*
- *Of een burgerberaad?*

Gezondheid

Vorig jaar deed PRO een oproep om als gemeente Gulpen-Wittem ook mee te doen aan het project 'Gezonde Basisschool van de toekomst'. Wij hebben begrepen dat de Bernardusschool nu hieraan meedoet.

- *Graag horen wij van de wethouder of dit succesvol is: hoe wordt dit gemeten en voor welke termijn is dit afgesproken?*

Er komen grote budgetten naar de gemeente (GALA , gezond en actief leven) om de gezondheid van de inwoners te bevorderen, wij kijken uit naar de plannen en de uitvoering hiervan. Wij willen ook benadrukken dat PRO zich grote zorgen maakt om de inwoners die de overheid niet meer kunnen volgen vanwege het gebrek aan digitale en andere basisvaardigheden.

- *Wat gaat u er aan doen om de ambtelijke organisatie bewust te maken van deze problematiek?*

WMO

Vorige jaar hebben wij bij de Algemene Beschouwingen aangegeven het niet realistisch te vinden om flink minder geld beschikbaar te stellen voor de huishoudelijke hulp door het aanpassen, dus minderen van het aantal uren Huishoudelijke Hulp per cliënt. We hebben het dan over een bedrag oplopend tot €210.000 in 2026. De cijfers laten vooralsnog zien dat onze waarschuwing terecht was. De kosten lopen zelfs op. Wat PRO betreft blijft het onwenselijk en onrealistisch het aantal uren Huishoudelijk Hulp te verminderen. Dit heeft negatieve gevolgen voor de cliënt, maar ook voor het zorgpersoneel dat met minder uren per cliënt meer cliënten zal moeten helpen om aan hetzelfde aantal werkuren te komen. Een verzwarend dus van het beroep, waarvoor het toch al lastig is om goed personeel te vinden. Wij doen dan ook een dringend beroep op het college om dit gegeven ook mee te nemen bij aanbestedingen en subsidieverleningen. Zorgverleners zijn ook inwoners die ons zeer aan het hart gaan. Gelukkig wordt het abonnementstarief per 2026 afgeschaft. Hopelijk zal hierdoor het aantal aanvragen afnemen omdat mensen die dit zelf kunnen betalen geen aanspraak meer maken op de huishoudelijke hulp van de gemeente.

Ook horen wij van inwoners dat gemeenten in onze regio niet gelijk indiceren, wat wij niet wenselijk vinden. Daarom hebben wij een motie opgesteld om dit af te stemmen in de regio. Het zou niet moeten uitmaken in welke gemeente je woont, welke maatwerkvoorziening je kan krijgen. Dat geldt ook voor de woningaanpassingen, waarbij nu het primaat van verhuizen wordt toegepast. Dit in een tijd waarin er moeilijk geschikte woningen te vinden zijn en kwetsbare inwoners bij een gedwongen verhuizing hun sociale omgeving en netwerken verliezen. Juist in een tijd waarin er meer geleund zal gaan worden op mantelzorgers.

Tenslotte, het is een illusie om te denken dat door preventieprojecten en het inrichten van algemene voorzieningen de individuele hulpvraag zoveel afneemt als het college denkt. Dat zien we ook terug bij de Jeugdzorg. Een meervoudig gehandicapt kind heeft niets aan een faalangstraining maar heeft een gespecialiseerd aanbod nodig. Het blijft belangrijk om hierin zowel inhoudelijk als financieel te investeren.

Wij vinden het allemaal belangrijk dat we inzetten op preventie. Maatschappelijk werk is een belangrijke partner. Ons valt op dat in de begroting het subsidiebedrag voor Trajekt de komende jaren niet wordt geïndexeerd. Ook wordt in de begroting toegelicht dat men meer vraaggestuurd dan aanbodgericht wil gaan werken. Dat vinden wij een goede ontwikkeling. Maar je kunt als organisatie geen goed meerjarig aanbod creëren als je jaarlijks opnieuw subsidie moet aanvragen. Bovendien vindt PRO dat je daarmee onnodige administratieve rompslomp veroorzaakt. Daarom dienen wij een motie in om deze subsidie per 2024 driejaarlijks vast te stellen. Wij hebben ook vraagtekens bij de hoogte van het bedrag.

- *Voldoet het bedrag van €28.079 voor de komende jaren als uw doelstelling is om de samenwerking met Trajekt te intensiveren?*

Als je in de bijstand zit gelden er strenge regels: alle inkomsten die je bovenop je uitkering krijgt worden van je uitkering afgetrokken. Dus ook als een buurvrouw een keer op haar kosten boodschappen voor je doet of vrienden je met kerst iets extra's geven om een cadeautje voor de kinderen te kopen. Momenteel mogen bijstandsgerechtigden €1.200

jaarlijks extra aan giften ontvangen. Maar ook bijstandsgerechtigden hebben te maken met dure boodschappen en andere stijgende kosten. Gemeente Maastricht heeft het bedrag voor giften in de bijstand recentelijk verhoogd naar €1.800. PRO stelt per motie voor om ook in gemeente Gulpen-Wittem de verhoging naar €1.800 toe te passen, per 1 januari 2024.

Belastingen

De afvalstoffenheffing gaat als verwacht stevig omhoog;

- *Hoe schat u het gevaar in dat dit leidt tot vervuiling van andere stromen?*

Maar bovendien, u schrijft dat de afvalstoffenheffing niet kostendekkend is maar dat u de leges niet verder hebt willen verhogen:

- *Is dat niet gewoon het probleem verschuiven naar volgend jaar, als de voorziening uitgeput is?*

Wittemer Allee

Een belangrijk punt voor PRO, het zal u na de commissievergadering niet verbazen, is de Wittemer Allee en de parkeerplaats in Wittem. Een majeure project dat wij na goed zoeken slechts terugvinden in enkele tabelletjes terwijl het toch echt over miljoenen gaat. Na in 2017 het debacle met de rondweg Gulpen-Oost, en meer recent de aanleg van een rotonde bij Mechelen waar niemand mee geholpen is, hebben we nu dan ook een motie opgesteld waarin het college wordt opgedragen bij dergelijke projecten een afzonderlijk raadsvoorstel te maken en ze niet te verbergen in de begroting.

Inzoomend op de zaak zelf willen we allereerst een onderscheid maken tussen de N595 zelf en de parkeerplaats in Wittem. Aangezien het een provinciale weg is, is de N595 een zaak van de provincie en ook de fietsveiligheid die met de reconstructie bevorderd moet worden. Wij kunnen hier veel van vinden, maar we gaan er eenvoudigweg niet over en het krediet dat de Staten onlangs beschikbaar gesteld heeft is bedoeld om de provinciale taken uit te voeren en zeker geen subsidie aan Gulpen-Wittem, hoe aantrekkelijk dat ook klinkt bij zo'n bedrag.

De parkeerplaats dus: uiteraard zijn ook wij hevig geschrokken van de sterk gestegen kosten, maar vooral van de onvrede die heerst onder alle ondernemers en praktisch alle bewoners van Wittem. Zij voelen zich niet gehoord, ondanks diverse inspraakbijeenkomsten. Het lijkt erop dat de afspraken die wij in deze raad hebben gemaakt over burgerparticipatie trajecten ook nu weer niet zijn nagekomen. Daarom de vraag:

Bent u bereid om op basis van een intensieve burgerparticipatie aanpak te komen tot een definitieve invulling van de parkeerplaats en het fietspad in de bebouwde kom van Wittem?

Vorige week bleek namelijk dat de verwachtingen over wat er nog aangepast zou kunnen worden aan de plannen sterk uiteen lopen. De beantwoording van onze schriftelijke vragen suggereert dat daarvoor veel ruimte bestaat, maar in de commissievergadering zei de wethouder dat de plannen niet meer gewijzigd kunnen worden. De dag erna verklaarde de gedeputeerde in de Statenvergadering dan weer dat de plannen nog volop kunnen worden aangepast. *Hoe denkt de wethouder hierover na het beluisteren van diens woorden?*

- *Hoe denkt de wethouder hierover na de Statenvergadering van 3 november?*

Energietransitie

We zijn tevreden dat onze motie mbt het revolverend fonds in het kader van de energie transitie nu heeft geresulteerd in een reserve energieproblematiek. De €75.000 zijn een begin en we hadden daar eerlijk gezegd meer van verwacht. Maar belangrijker is wellicht nog wel wat gaan we nu concreet doen .

Wanneer kunnen we beleid met concrete meetbare doelstellingen verwachten als het gaat om de energietransitie in het algemeen en het revolverend fonds dan in het bijzonder?

Financiën

De financiële situatie van onze gemeente is allesbehalve rooskleurig, toch blijven wij investeren in grote infrastructurele projecten; door de samenhang met de reconstructie van de Wittemer Allee kunnen we er hier moeilijk onderuit, maar onze oproep blijft om het verantwoord te doen: krediet verlenen betekent niet automatisch dat dat krediet ook op moet. Het aandeel asfalt in onze huishouding is al onverantwoord groot, dit soort projecten komt daar nog bovenop.

We willen het college oproepen, zonder dat meteen in een motie te vatten daar ook eens serieus naar te kijken: zijn al die projecten wel zo nodig? Bij ons kwamen veel vragen over onlangs uitgevoerd onderhoud in de kern Gulpen. Er zijn weinig knoppen waaraan wij nog kunnen draaien, dat is er volgens ons nog een; zaken die vastgelegd zijn in uitvoeringsplannen gaan alleen maar steeds meer kosten, het wordt tijd om daar kritisch naar te gaan kijken.

- *Denkt het college daar inmiddels ook zo over?*

Er staan nog heel wat enorme en dure zaken op de rol: ik noem hier de verbouwing van het gemeentehuis, maar zeker ook alle gemeenschapsaccommodaties.

Gaat het college nog iets doen om de hooggespannen verwachtingen, ook bij raadsleden, te temperen?

- *Durft u uit te spreken dat niet alles kan?*

We zitten nog niet halverwege de raadsperiode en van een in naam ambitieus college verwachten we dan ook wel iets. Maar intussen drukken al die geactiveerde investeringen zwaar, mogelijk niet direct en direct zichtbaar, maar dat worden ze bij stijgende rente zeker wel.

- *Is het college het met PRO eens dat de schuldquote door al die investeringen inmiddels onverantwoord hoog geworden is?*

Onlangs hebben wij hier in deze raad het groenbeleidsplan aangenomen en wij hebben u als PRO Gulpen-Wittem laten weten daar heel tevreden over te zijn. We zagen het als de uiteindelijke erkenning van het feit dat jarenlange bewuste verwaarlozing van bomen en ander groen desastreuze gevolgen heeft gehad. Minder content waren wij echter met het tegelijkertijd gepresenteerde groenbeheerplan en het feit dat ruimte voor particuliere initiatieven van burgers en anderen allereerst als extra kostenpost werden gezien waar geen financiële ruimte voor zou zijn. Wij zijn ervan overtuigd dat het omgekeerde het geval zou moeten zijn; er zijn talloze voorbeelden in het land waar door bijvoorbeeld adoptie van bermen en plantsoenen de betrokkenheid sterk vergroot wordt en de tevredenheid groeit.

Kijkt u alleen al wat Natuurkracht.org nu in november al aan positieve inzet voortbrengt bij betrokken burgers.

In ons amendement hebben we de link gelegd van dit gegeven met de toeristenbelasting. Naar ons inzicht terecht heeft eerst ook de wethouder tijdens de behandeling van het groenbeleidsplan die link gelegd, waarna de portefeuillehouder toerisme hetzelfde heeft gedaan in de commissievergadering, de toeristen komen voor ons mooie goed onderhouden landschap, het is redelijk hen dan ook aan dat onderhoud te laten meebetalen.

De toeristenbelasting is inderdaad ook een knop waaraan gedraaid kan worden, maar we moeten ons wel aan de afspraken houden, zoals de afspraak een eventuele verhoging tijdig aan te kondigen bij de horecaondernemers. Door de uitgaven van het groenbeheerplan te temporiseren vangen we niet alleen het tekort op dat in 2024 ontstaat, maar hebben wij ook de mogelijkheid vanaf 2025 onze bezoekers te laten zien wat we samen met onze inwoners en natuurorganisaties er aan doen om ons landschap en het groen aantrekkelijk te maken en te houden. Draag dit uit, zeker naar onze verblijfstoeristen.

Los daarvan staat onze motie omtrent de verkiezingsborden, ik noem hem hier toch omdat ook deze motie bijdraagt aan de verfraaiing van onze gemeente.

Voorzitter en collega raadsleden,

Wij danken u voor uw aandacht en kijken uit naar een inhoudelijke discussie, waarbij onze inwoners van Gulpen-Wittem centraal staan.

Dank aan de ambtelijke organisatie voor hun inzet voor onze gemeente.

Jack, Lodewijk, Sacha en Marion

www.pro-gulpenwittem.nl

info@pro-gulpenwittem.nl